

VOLZIN.

Verdiep je wereld

Theologisch Jaaroverzicht

2023: Het jaar van bestaansonzekerheid

Aarde en hemel

Kick Bras is natuurliefhebber en laat zien hoe kunstenaars de natuur tot spreken brengen in hun werk. Wat zij aan zin en betekenis in de natuur hebben opgemerkt en hoe zij deze vormgeven. Hoe zij verband leggen tussen natuurbeleving en spiritualiteit. Deze maand aandacht voor een kunstwerk van **Els Vegter**.

TEKST KICK BRAS

Wat heeft de Utrechtse kunstenaar Els Vegter toch met lood? Het is zwaar, log materiaal. Het licht dat erop valt kaatst slecht terug. Het heeft ogenschijnlijk geen enkele schoonheid. Maar Els wil bewust geen gelikt werk maken, dat je wel mooi moet vinden. Haar werk vraagt om geduld en aandacht, totdat je de schoonheid van het alledaagse ziet. Een weerbarstige schoonheid. Ze legt met lood vaak een horizon in het landschap. Het lood is als het ware de huid van de aarde.

De huid is een thema dat haar werk een tijdlang heeft beheerst. Huid is tastbaar. Nodigt uit tot aanraking. Maar is ook kwetsbaar. De huid is niet altijd mooi, kan zelfs gewond zijn of aangetast. Dan kan iemand onaantrekbaar worden. En lijden onder eenzaamheid. Soms kan iemand een dikke huid krijgen. Als een pantser. Het lood dat Els gebruikt lijkt op een loden pantser. Zo'n dikke huid verhult vaak een heel kwetsbare binnenkant. Els leest zorgvuldig de huid van de mens en de huid van de aarde. Ze maakte een hele serie huidlandschappen, waarin de huid van de aarde dik was aangebracht. Maar ze weet dat er altijd openingen zijn in de huid, zelfs als het een pantser is. En door die openingen kun je de gevoeligheid in de diepte daaronder peilen.

Tenminste, als je aandachtig en volhardend bent. Els doet haar naam eer aan en verweert zich tegen goedkope sentimentaliteit. Bewust bouwt ze haar werken op met alledaagse voorwerpen die ze op straat vindt. Brokstukken geleefd bestaan. Een roestige fietsketting, de klauw van een dode vogel, stukjes hout, textiel, wol en metaal. Het zijn in zekere zin portretten van de mensenzijde die een sluier over haar gelaat legt, zodat je moeite moet doen om de schoonheid daarachter te ontdekken. Maar het zijn ook portretten van de wereld, van gebrokenheid en vergankelijkheid en kwetsbaarheid. Zo is de wereld, en niet anders, maar zo, en niet anders houdt zij van deze werkelijkheid. En dat wil ze laten zien in haar werk. Kijk dan, maar kijk met verwondering en tederheid.

WAD SLUFTER

Els maakte een serie wadimpressies. Daar is dit werk (zie foto rechts) er een van. Velen kennen de slufte van Texel. Door een opening in de duinen stroomt met het getij water het land in. Door een opening in de huid van lood die Els ook hier weer legde, stroomt het water naar voren, langs de eenzame boom, op ons toe. Ja, eenzame bomen komen vaker in haar werk voor. Ze zijn een thema in de kunstgeschiedenis. Odilon Redon gaf ze een plaats in zijn

oeuvre. Soms waren die eenzame bomen bij hem wonderlijk getransformeerd tot uitstralingen van sacraal leven. Ze symboliseren de pijn, de kracht en de schoonheid van eenzaamheid. Ik sprak daarover met Els. Ze kent momenten waarin die eenzaamheid pijnlijk zijn kan. Maar ook de behoefte om in eenzaamheid en stilte voeling te krijgen met wat leegte is. Leegte, zoals het boeddhisme daarvan spreekt, maar ook de Duitse mysticus Eckhart. Leegte die voelbaar maakt dat er onder alle drukte, alle gedoe een eeuwige stille werkelijkheid is. Je kunt er een naam aan geven. God, of nirwana. Maar het onttrekt zich eigenlijk aan namen. In haar kunst heeft Els de laatste jaren gezocht naar deze betekenisvolle leegte. Ze heeft er iets van ervaren in polderlandschappen en op het wad. Ze maakte een serie van polderlandschappen waarin ze in de bovenste helft een stevige strook land neerzette, maar daarboven en daaronder lege ruimte, aangegeven met zachte pasteltinten. En dat vinden we ook in de serie 'Wadimpressies' terug. Meesterlijk weet ze met de zachte pastelkleurige verflagen die in elkaar overlopen een sfeer van sereniteit en eeuwigheid op te roepen. Mij raakt in het hier getoonde *Wad Slufte* ook heel bijzonder een zeker evenwicht tussen tijd en eeuwigheid, aardse huid en hemels licht. Ze vertelde

Meer informatie over het werk van Els Vegter kan men vinden op de volgende websites:

www.elsvegter.nl
www.kunstvanhetleven.blogspot.com
www.elsvegter.wordpress.com

Beeld | Els Vegter

me dat ze de laatste jaren meer licht in haar werk legt, meer wit in haar kleuren mengt, zodat de harde kleuren zachter worden, meer pasteltinten worden. Ja, zei ik, en meer transparantie verkrijgen. Het is of je door de verstilde en serene kleuren je bewust wordt van het licht zelf. Toch wordt het werk niet etherisch, want er zijn de ankerpunten van aarde, lood en eenzame boom. En er is de stroom water die ons zegt dat alles in ons leven stroomt, dat alles voorbijgaat. Dat je in het landschap die tweeenheid ziet en zo in een kunstwerk tot beeld kunt transformeren, dat is schoonheid.

BLOGS

Els schrijft ook blogs. Daarin

vertelt ze over haar eigen ontdekkingen in het werk van andere kunstenaars. Maar ook over haar werk als vrijwilliger in kapelvieringen in een TBS-kliniek. Na de viering gaat ze in gesprek met bewoners. In een van die blogs schrijft ze over enkele mannen die over hun hoogbejaarde ouders vertellen die nog steeds moeite doen om hen te bezoeken. Dan schrijft ze: "Ik realiseer me hoe bevoorrecht ik ben met twee jong volwassen zoons die zijn uitgevlogen en zelfstandig hun leven op poten hebben. Ik maak me weinig tot geen zorgen. Maar deze gedetineerde, volwassen mannen zijn nog steeds zoon van hun bezorgde ouders. Het leven is hen uit handen geglipt. Hoe groot moet

de zorg en het verdriet zijn voor hen maar ook voor hun ouders, mensen op leeftijd." Ik voel de compassie in haar woorden. Compassie is in zekere zin een zwakte, een kwetsbaarheid. Want je laat je raken door de duisternis in het leven van iemand anders. En daarmee doe je jezelf pijn. Maar compassie is ook een kracht. Want door de pijn van anderen te delen maak je een opening waardoorheen licht kan stromen. Het is als die huid van lood die Els vaak in haar werk aanbrengt. Daarin brengt zij openingen aan. In *Wad Slufter* is die opening miniem klein. Maar kijk eens wat er binnenstroomt. Niet alleen water, maar een stroom van licht. Een vereniging van aarde en hemel.